

„Robinson Crusoe Olvasó Klub”

Az Elsősorban pápai Városbarát Egylet Vajda Péter Emlékprojektje keretében online olvasói klubot: „Robinson Crusoe Olvasó Klubot” alakít Daniel Defoe születésének közelgő 360. évfordulója jegyében. Daniel Defoe Robinson Crusoe-ját a Pápa mellett született Vajda Péter fordította le először magyarra.

Az Egylet tizennyolc pápai és környékbeli önként jelentkező „klubtag”, felolvasó jelentkezését várja, akik az egyleti Emlékprojekt segítőivel együtt fejezetről fejezetre felolvassák a Robinson Crusoe-t egy online, az Egylet által az Internetre készítendő ún. „hangoskönyv” összeállítása céljából.

A tizennyolc fejezet felosztása a jelentkezések sorrendjében zajlik. A fejezetrészek felolvasása-rögzítése saját, otthoni számítógép vagy telefonkészülék segítségével, önállóan történik. A hangfelvételeket az összeállítás céljára, pl. MP4 formátumban, felhasználási-hozzájáruló nyilatkozat kíséretében az Egylet számára e-mail útján csatolva kell eljuttatni 2020. szeptember 13-ig. A jelentkezés 2020. augusztus 28-ig, az elsosorbanvan@gmail.com e-mail címen lehetséges.

A „projekt” célja:
Defoe és Vajda emlékeztetése, a Robinson Crusoe tanulságainak közvetítése, s az olvasás, az önkéntesség online népszerűsítése ezen járványos időkben.

Az angol felvilágosodás egyik nagy alakja, az első angol regényíró, Daniel Defoe regénye, a Robinson Crusoe egyedülálló tulajdonságai miatt megkerülhetetlen az irodalmi kánon tekintetében. A XVIII. században keletkezett angol regény címe valójában ez volt: „Robinson Crusoe yorki tengerész élete és különös, meglepő kalandjai: Aki huszonnyolc éven át teljesen egyedül élt egy lakatlan szigeten, Amerika partjához s a nagy Oroonoke folyó torkolatának közelében; miután partra vetődött egy hajótörés után, amelynek során rajta kívül mindenki odaveszett. Annak elbeszélésével, hogy végül milyen különös módon szabadították meg őt a kalózok. Szerzette önmaga.”

A történetet eredetileg egy Alexander Selkirk nevű skót tengerész furcsa kalandjáról mintázta Defoe, aki szintén hajótörést szenvedve élt egy lakatlan szigeten. A történet műfaja kalandregény, azon belül is egy sajátos fajtája, a „robinzonád”, ami kizárásos alapon erről a regényről lett elnevezve. A „robinzonád” olyan kalandregény, ahol a főszereplő egy kalandos út során számos veszélyes helyzetet kell, hogy átéljen. Defoe után nagyon sokan megpróbálták utánozni a cselekményt, emiatt vált akkora jelenséggé, hogy külön műfajként is értelmezhesük.

Defoe a XVII-XVIII. századi Angliában élt, ami akkor egy hatalmas gyarmatbirodalomként működött; a hajózás, a tengeri kereskedelem, a korszak utazós regényei, illetve a hajósok beszámolóí csodás tájakról elég sok ihletet adtak az írónak amellet, hogy ő maga is sokat utazott hajóval. A Robinson Crusoe sajátossága, hogy az író úgy tette hitelessé a rendkívül egyszerű, hétköznapi megfogalmazásban megírt regényt, hogy naplószerű formát adott a szövegnek. A helyszíneket és az időpontokat is pontosan megjelölte. Ezzel azt a hatást érte el, mintha maga a regény lenne Robinson Crusoe naplója.

Legfőbb tanulsága Robinson Crusoe történetének, hogy az életben az embernek legtöbbször egyedül kell megoldania a problémáit, és ebben képes egymaga is boldogulni. Szerepet kap a megbocsátás is, ez akkor mutatkozik meg, amikor kiderül, hogy Péntek együtt étkezett a kannibálokkal.

Érdekesség, hogy Defoe előtt is volt valaki az ókorból, aki megírta szintén egy hajótörött történetét; mindez egy egyiptomi papiruszon maradt fenn. Fennmaradt egy „magyar Robinson” alakja is: az idén 290 éve született Jetting Károlyé (csupán csak különlegesség, hogy ő is, és Defoe is szeptember 13-i születésűek voltak), aki életében több hajótörést is szenvedett, de mindig mellé állt a szerencse, még akkor is, amikor többedik alkalommal adták el őt rabszolgának.

A Robinson Crusoe 1719. április 25-én jelent meg; az év végére négy kiadást élt meg. A XIX. század végére nem volt még egy könyv a nyugati irodalom történetében, amely annyi kiadásban kelt volna el, és annyi nyelvre fordították volna le, mint a Robinson Crusoe-t. A Robinson Crusoe a történelem során legtöbbször kiadott regények közé tartozik, sikere első megjelenése óta töretlen. A regény története a mai napig is annyira népszerű, hogy több tv-film, mozifilm, sorozat, színdarab készült belőle, de előfordult, hogy a történet alappilléreit használták fel újabb alkotások elkészítéséhez; ilyen például a 2000-es „Számkivetett” című film Tom Hanks főszereplésével, ami ugyanúgy egy lakatlan szigeten játszódik.

A Robinson Crusoe-t a Pápa melletti Vanyola szülötte, a neves reformkori irodalmár-természetbúvár-pedagógus-társadalomkritikus, Vajda Péter fordította le elsőként magyarra. (Azóta igen sokan fordították le, többé-kevésbé szabadon.) Vajda Péter gyermekkorától, egész életén át mindvégig nagy természetrajongó ember volt; ő volt az egyik megalapítója és első titkára a Természettudományi Társulatnak is. Mint természetbúvárt, Isten-kereső embert bizonyára igencsak magával ragadhatta Robinson Crusoe története; közel állhattak hozzá az eredetileg papnak készült Defoe puritán erkölcsi elvei, s elbűvölhették a történet naturalista, meggyőző részletei.

„A Robinson Crusoe tele van vallásos utalással. Defoe puritán moralista volt, aki több útmutatót írt a helyes puritán életmódról. Habár a Robinson Crusoe sokkal több egy útmutatónál, tele van teológiai és morális kérdésekkel. A regény első részét sokszor hasonlítják a bibliai Jónás történetéhez. Akárcsak Jónás, Crusoe is megtagadta kötelességét, és tengerre szállt, ahol aztán megbűnhődött. A regény vezérmotívuma az isteni előrelátás, a vezeklés és a megváltás. Crusoe végül megbánja ifjúkori tévedéseit. A könyv leírja, hogyan jut Robinson közelebb Istenhez azáltal, hogy a természetben tölti idejét a Biblia olvasásával. Megtanul Istenhez fordulni segítségért, először úgy, hogy véletlenszerű helyen nyitja fel a Bibliát. A könyv az 50. Zsoltárnál nyílik ki, amelyben ez áll: »És hívj segítségül engem a nyomorúság idején, én megszabadítlak téged és te dicsőítesz engem.« Crusoe gyakran érzi úgy, hogy egy Isten által igazgatott sors vezérli, ez magyarázza optimizmusát a reménytelen helyzetben. Szerencsés megérzéseit a jóindulatú spirituális világnak tudja be. Defoe előtérbe helyezi ezt a témát azáltal, hogy a legtöbb fontos esemény Crusoe születésnapján történik. A végkifejlet nem csak Crusoe szabadulása a szigetről, hanem lelki felszabadulása is, a keresztényi doktrínák elfogadása, és saját maga megváltásának terve...”

„Defoe előtt egyetlen szerző sem vette a bátorságot, hogy egy magányos hősről könyvet írjon. Crusoe megpróbáltatásainak leírásával a brit erkölcsöt akarta dicsőíteni. Robinson nem esik kétségbe, hanem azonnal hozzáfog a vad

sziget »civilizálásához«. Nem hátrál meg a kemény munka előtt és mindig megtalálja a praktikus megoldást. Gabonát termeszt, bútort készít, vadkecskét és papagájt szelídít, és még a fazekasmesterségbe is beletanul. Ennél is sokkal fontosabb, hogy nem veszíti el keresztény hitét, minden reggel és este megköszöni Istennek, hogy nem engedte a hajótöréskor vízbe fullni. Defoe, maga is rendíthetetlen középosztálybeli protestáns, a magányos élet ürességével szembesíti hőst, amikor felteszi a kérdést: »Mi vagyok én, és mi a többi élőlény, szelídek és vadak, emberek és ragadozók? Miből lettünk mindannyian?«

Robinson Crusoe válasza saját kérdésére végső soron az, hogy minden élet, minden létezésforma Isten akaratát fejezi ki, és hogy a földi boldogság nem más, mint feltétel nélküli belenyugvás a Gondviselés szándékaiba.

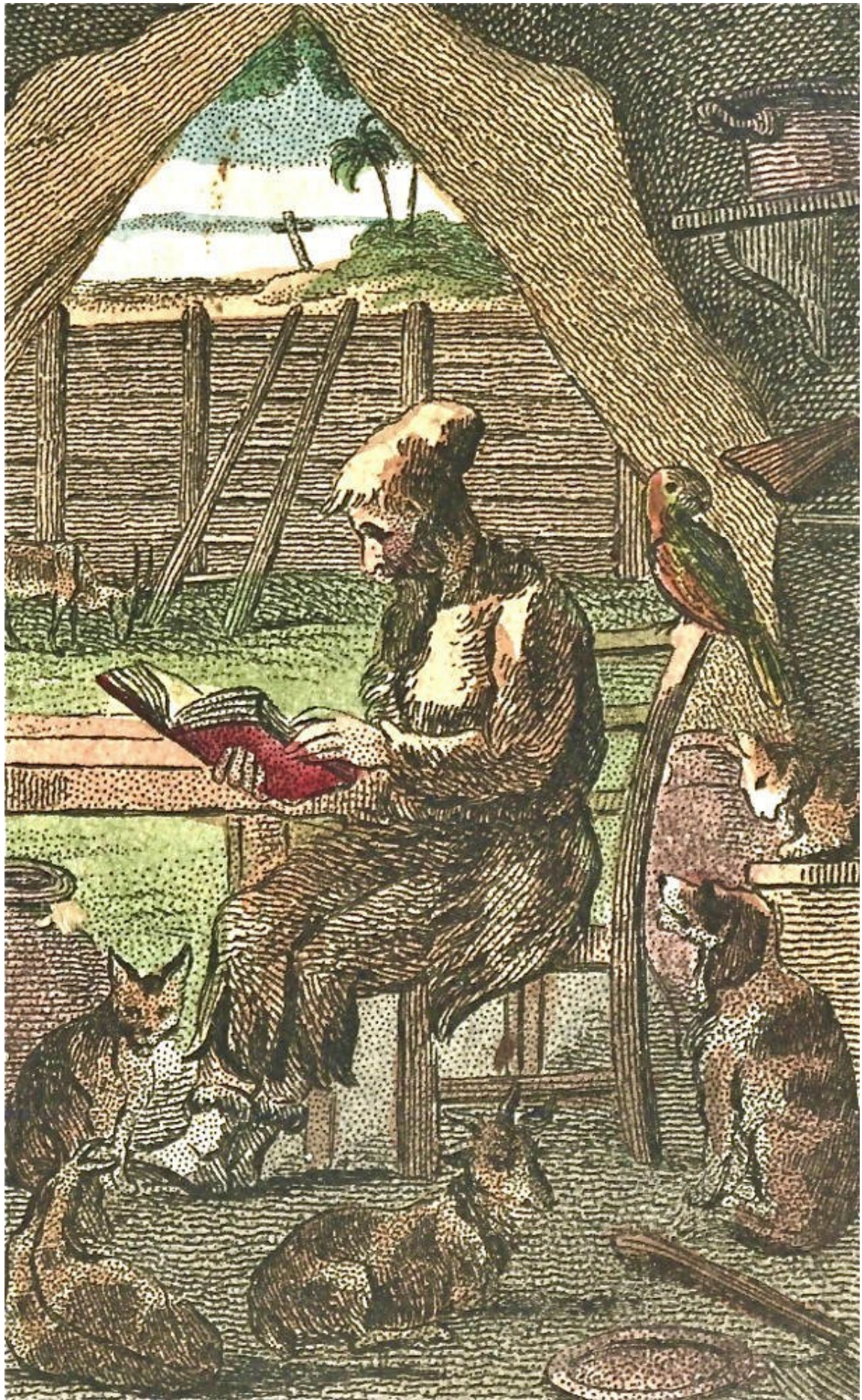
Defoe maga erejére támaszkodó hőse hű marad a protestáns etika elveihez, története mintegy előrevetíti a XVIII. század politikai eseményeit, a középosztály létszámának, jólétének és hatalmának gyarapodását. Bizonyos értelemben Robinson Crusoe az ideális demokrata előfutára, aki éppúgy hisz magában, mint a jó és rossz közötti választás fontosságában... ”

Az Elsősorban pápai Városbarát Egylet (EpVE)
Vajda Péter Emlékprojektje (VPE) nevében:

Kerecsényi Zoltán,
az EpVE ügyvivője,
a VPE koordinátora

Pápa, 2020. augusztus 10.

Daniel Defoe: Robinson Crusoe.
A teljes mű az alábbi linkre kattintva érhető el:
http://www.wekerlekos.hu/download/irodalom/defoe_robinson.htm

(Információ-források, idézet-források:
Daniel Defoe – A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából. =
https://hu.wikipedia.org/wiki/Daniel_Defoe /Letöltés ideje: 2020. augusztus 10./,
Daniel Defoe: Robinson Crusoe – Gyorstalpaló. =
<https://www.youtube.com/watch?v=Wot6l-RHEe0> /Letöltés ideje: 2020. augusztus 10./,
Jetting Károly – arcanum.hu. =
<https://www.arcanum.hu/en/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-irok-elete-es-munkai-szinnyei-jozsef-7891B/j-8C003/jetting-karoly-8CB24/>
/Letöltés ideje: 2020. augusztus 10./,
Robinson Crusoe – A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából. =
https://hu.wikipedia.org/wiki/Robinson_Crusoe /Letöltés ideje: 2020. augusztus 10./,
Robinson Crusoe – erdekessegek.hu. =
http://www.erdekessegek.hu/index9_22.htm /Letöltés ideje: 2020. augusztus 10./,
illusztráció:
Robinson Crusoe a Bibliát olvassa. =
<http://www.victorianweb.org/art/illustration/crusoe/6.jpg>
/Letöltés ideje: 2020. augusztus 10./)